

Vezetői összefoglaló

Az elemzés a magyar mezőgazdaság főbb, a Közös Agrárpolitika (KAP) által szabályozott állattenyésztési ágazatainak: a hús termékpályán belül a vágósertés, vágómarha, juh, vágóbaromfi ágazatoknak, valamint a tej termékpályának az elkövetkező egy-két évben várható kilátásait értékeli az EU-csatlakozás tükrében.

Magyarországon évről-évre növekszik a növénytermesztés és az állattenyésztés kibocsátási arányának különbsége. Ez 2003-ban a növénytermesztés javára már meghaladta az 5 százalékpontot. Az állattenyésztésben meghatározó állatfajnak a sertés, a húsmarha és a baromfi tekinthető. Az állattenyésztési ágazatok közül 2003-ban a sertés- és a marhaállomány tovább csökkent, a juh- és a baromfiállomány viszont számottevően nőtt. 2004-ben, többek között az EU-csatlakozás hatására, az állattenyésztési ágazatokban árnivellálódás játszódik le: vágóállatok ára növekszik, a tej ára csökken.

A termelés intenzitását vizsgálva megállapítható, hogy a régi EU-tagokhoz viszonyított alacsonyabb átlaghozamok miatt a magyar állattenyésztés színvonala csak közepes, vagy annál is gyengébb. Az állatállomány-sűrűség csak egyharmada az EU-15 átlagának. Az állati termékek minősége, a tartási és termelési körülmények – főként az egyéni gazdaságokban – nem kielégítő, ezért - jóllehet az állattenyésztés biológiai alapjai fejlettek - a termelési potenciál kihasználatlan, ami csökkenti az exportképességet és minőségi termelés kialakulását.

A növekvő termelési költségek (takarmány, energia, bér) és az élesedő piaci versenyben kialakuló árnyomás, valamint a szigorodó állatjóléti és környezetvédelmi előírások miatt szükséges beruházások tökeigényének tükrében az egyes termékpályák fejlődési esélyei különbözők.

A csatlakozást követően rövidtávon legkedvezőbb helyzetben a vágómarha-tartás van. A juhágazatban – a jelenlegi alacsony jövedelmezőségről elmozdulva - pozitív változások várhatók, bár az EU-s piacokon fokozott verseny érvényesül.

A tej-, a sertéshús- és a baromfitermelés, összességében rosszabb termelési feltételek között, várhatóan romló jövedelmi helyzetbe kerül, bizonyos termelői körök kiszorulnak a piacról, annak ellenére, hogy a magyar sertés- és baromfihús exportpiacai hagyományosan stabilak, a baromfitermékek regionális szerepe pedig különösen perspektivikus. 2005-től a sertésállomány csökkenésére várható, mivel - részben a magas takarmányárak, részben az alacsony felvásárlási árak miatt – a termelés jövedelmezősége kedvezőtlenül alakul. A nyomott árak miatt tönkremenő sertéstartók egy részének alternatívát a hungarikum fajták tenyésztése jelenthet.

A tejtermelés jövedelmezősége ugyancsak romlik (2004-ben megszűnt a hazai intervenció ár, ezáltal a termelői tejár 10-15%-kal alacsonyabbra zuhant), ezért a tejágazatot 2005-től várhatóan tömegesen fogják elhagyni a tőkehiánnyal küzdő termelők, akik számára a húsmarhatartás történő átállás jelenthet egyfajta kiutat.

Az általános tőkeszegénység miatt az állattenyésztés jövedelmező szegmenseiben inkább külföldi befektetők térnyerése valószínűsíthető, amiben az élelmiszer-feldolgozók alapanyag-termelésbe történő beruházásainak élénkülése is beleértendő. Komoly bizonytalansági tényező a KAP még le nem zárult reformja.